

Sviatočné svetlá v Komárne

O vynikajúcu náladu slávnostného popoludnia sa postarala skupina Sabbathsong pod vedením Tamása Masu. (strana 3.)

Zamyslenie redaktora

Židovská náboženská obec v Komárne oslavuje 120. výročie vybudovania Útulku aj jubilejnou publikáciou. Ku koncu pamätného roka, v decembri vyšla dvojjazyčná, slovensko-maďarská publikácia, v ktorej nechýba ani krátky súhrn v anglickom jazyku, a ktorá vykresľuje mozaiku histórie tejto budovy. Čitateľa sprevádza osudom tejto budovy od počiatkov v roku 1896, cez hrôzu vojnových rokov, obdobím komunizmu až po spoločenské zmeny v roku 1989. V závere publikácie nechýba ani popis udalosti jubilejného roka, týkajúce sa domu na adrese Eötvösa 15. Bohato ilustrovaná knižka poskytuje aj výber z dvadsaťročného archívu nášho Spravodajcu a prináša články a reportáže o budove Útulku.

Táto publikácia nesmie chýbať z knižnice ani jedného z našich Čitateľov, členov a sympatizantov židovskej komunity v našom meste. Vydali sme zbierku miestnej histórie, spomienok na minulosť a tradícií. Vďaka našim sponzorom môžete knižku dostať zdarma v kancelárii našej náboženskej obce. Vďaka patrí každému, kto sa na prípravu a vydaní publikácie zúčastnil. Knižku redigovanú Tamásom a Andrásom Paszternákom preložila do slovenského jazyka Katarína Potoková, za anglický súhrn ďakujeme Judith Vince. Lektorkou maďarského textu bola Zsuzsanna Kertész Paszternák, prípravu do tlače mal na starosti Gábor Dávid. Popri archívnych článkoch Spravodajcu nám v oživení histórie pomáhajú aj príspevky Ilony L. Juhász na tému miestnej histórie. V publikácii nájdeme aj spomienky príslušníkov našej náboženskej obce pochádzajúcich z nášho mesta a niekdajších obyvateľov budovy Útulku. ■

PA

Sviatok TuBiŠvat a pamätný deň holokaustu OSN

Židovská náboženská obec v Komárne touto cestou srdečne pozýva každého záujemcu na stretnutie pri príležitosti sviatku TuBiŠvat, nového roku stromov a pamätného dňa holokaustu OSN, ktoré sa bude konať **v nedeľu 12. februára 2017 o 14.30 hodine** v Židovskom kultúrnom a komunitnom centre Útulok.

14:30 – Maďarsko počas 1. svetovej vojny – prednášajúci: Gergely Bödők, poslucháč doktorandského štúdia na Univerzite Károlya Eszterházyho v Egri

15:00 – Maďarskí Židia na slovenskom území pred a po 1. Viedenskej arbitráži – prednášajúci: Attila Simon, vedúci katedry histórie Univerzity Jánosa Seleyho v Komárne, riaditeľ Inštitútu Fórum v Šamoríne

15:30 – TuBiŠvat - Nový rok stromov – o význame sviatku hovorí Dóra Miklós. Ovocné kreácie k TubiŠvatu – Workshop s Eszter Rubin

Vstup voľný. Oslavujte a spomínajte s nami! ■

Rok 2017 sme v Útulku zahájili rekonštrukciou

Už 2. januára sa v budove Útulku opäť usídlili robotníci. Začala dlho očakávaná rekonštrukcia chodby. Po ukončení prác zmiznú elektrické vedenia, plynové a vodovodné potrubia, ktoré doteraz špatili steny. Strop bude znížený a zrekonštruované bude aj osvetlenie. Vďaka týmto zmenám sa návštevníci bezpečnejšie dostanú do jednotlivých miestností a do synagógy, nehovoriac o tom, že táto, doteraz zruinovaná časť budovy bude oveľa esteticejšia. Stavebné práce riadia Zoltán Kollár. ■

Členské poplatky

Žiadame našich súvercov, aby poukázali, resp. na sekretariáte zaplatili členský poplatok na rok 2016. Poplatok v roku 2017 je nezmenený: 10,- EUR/osoba, študenti, dôchodcovia a nezamestnaní 4,- EUR/osoba. Radi prijme aj vaše dary! ■

Poplatok za ošetrovanie cintorína

Žiadame tých, ktorí majú rodinu, známych pochovaných na židovskom cintoríne v Komárne, aby podľa možnosti ešte pred začatím jarých prác zaplatili poplatky za ošetrovanie hrobov. Poplatky sa nezmenili: 10 EUR/hrob, v prípade dvojíťých hrobov: 17 EUR/hrob. ■

Sadchen

Ing. bývajúci v Zürichu pôvodom zo Slovenska hľadá židovskú partnerku od 50-60 rokov s akademickým titulom. Meno a adresa v redakcii. ■

Žiadame Vašu podporu

Vážení čitatelia!

Prosíme Vás, aby ste podľa Vašich možností podporovali programy ŽNO v Komárne, ako aj vydávanie Spravodaja, údržbu budov a obnovu cintorína.

Od 1. januára 2008 môžete zasielať peniaze na nasledujúce účty (je možnosť platiť osobne na sekretariáte, ako aj poukázanie peňazí šekom):

Poukázanie peňazí z územia SR:

26384962/0900- Slovenská sporiteľňa alebo
10103804/5200- OTP Slovakia

Poukázanie peňazí zo zahraničia:

Adresa: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovenská republika

IBAN: SK0609000000000026384962 SWIFT: GIBASKBX
Adresa banky: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno

alebo

IBAN: SK5252000000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX
Adresa banky: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Ďakujeme!

Krátke správy

✧ Vydávanie Spravodajcu, ŽNO v Komárne a Klub Shalom podporili: Anna Kissová (Bratislava), Židovská náboženská obec v Rimavskej Sobote, MUDr. Marta Rubovičová (Košice), Franz Schmideg (Viedeň) a anonymní darcovia. Ďakujeme!

✧ Knižnica Bélu Spitzera je opäť bohatšia o nové publikácie. Čitateľov srdečne očakávame v budove Útulku.

✧ Sústavne pracujeme na vyúčtovaní projektov za rok 2016 a súčasne podávame žiadosti o poskytnutie dotácií na nasledujúci rok.

✧ Mapa židovského dedičstva a jubilejná publikácia k 120-ročnici budovy Útulku sú zdarma dostupné na sekretariáte ŽNO.

✧ Nasledujúce zasadnutie predsedníctva Zväzu židovských náboženských obcí v Slovenskej republike sa bude konať 26. januára v Tatranskej Lomnici. Na zasadnutí bude našu obec zastupovať jej predseda Anton Pasternák.

Sviatočné svetlá v Dôstojníckom pavilóne

Dňa 26. decembra sme vo veľkej sále Dôstojníckeho pavilónu spoločne oslávili tretí deň chanuky v roku 5777. Podujatia, ktorého dvere boli dokorán pre každého záujemcu, sa zúčastnilo takmer 150 návštevníkov.

Okrem našich súverencov z celého regiónu prišli medzi nás v hojnom počte aj príslušníci iných náboženských obcí. Osláv chanuky sa zúčastnil primátor mesta László Stubendek, viceprimátor Béla Keszezh, a ne jeden poslanec mestského zastupiteľstva. Privítali sme aj hostí z bratských náboženských obcí.

Prítomných pozdravil koordinátor Tamás Paszternák, ktorý hovoril o publikácii vydanéj pri príležitosti 120. výročia Útulku a mape židovského dedič-

stva. Slávnostný prejav predniesol rabín synagógy na ul. Dohány v Budapešti a hlavný rabín Maďarska dr. Róbert Frölich, ktorý okrem príbehu chanuky načrtol paralelu medzi historickými udalosťami a súčasnosťou. Pri zapalovaní sviečky recitoval odveké požehnanie a spieval sviatočné piesne. O vynikajúcu náladu slávnostného popoludnia sa postarala skupina Sabbathsong pod vedením Tamása Masu. Ich piesne s nimi spievalo celé obecenstvo, na konci kon-

certu dokonca účastníkov podujatia aj roztancovali. Hebrejské a jidišské piesne zožali veľký úspech.

V duchu tradícií sme prítomných ponúkali šiškami vypečenými v oleji. Kóšer sladkosť pochádzala z Budapešti.

O podujatí odvysielala reportáž slovenská verejnoprávna televízia, a portál felvidek.ma uverejnil o nej článok.

Vďaka patrí všetkým, ktorí nám v organizovaní a uskutočnení slávnosti pomohli. Podujatie sa uskutočnilo za finančnej podpory mesta Komárno, Nadácie Gábora Bethlena a Ministerstva zahraničných a európskych vecí Slovenskej republiky. ■

PA

Filmová premiéra vo Švajčiarsku

Dňa 24. novembra sa v komunitnom centre reformovanej cirkvi v Kilchbergu neďaleko Zürichu konala premiéra filmu o komárňanskej židovskej komunite autora Petra Scheinera, s názvom Naivné sny. Nosnou témou večera bola otázka zachovania malých komunít. Organizátori sa pokúsili načrtnúť paralelu medzi prácou a budúcnosťou komárňanskej židovskej náboženskej komunity a miestneho reformovaného a evanjelického spoločenstva. Hostiteľom večera bol miestny duchovný Martin Keller. Pred

premietaním filmu sa 40-50-člennému obecenstvu prihovorela Susi Scheiner. Na premiéru filmu pricestovalo aj niekoľko členov židovskej komunity v Zürichu. Po premietaní sa konala beseda za účasti Martina Kellera, Susi a Petra Scheinerových a Tamása Paszternáka. Návštevníci podujatia si so záujmom prezerali publikácie ŽNO. Mnoho zaujímavých otázok a námetov odznelo aj počas neviazaných rozhovorov na recepcii. Vďaka za organizáciu a pozvanie. ■

-pt-

Lavičky a smetné nádoby na cintoríne

Začiatkom decembra sme na cintoríne umiestnili tri lavičky a tri smetné nádoby, uľahčiac tým návštevu tohto pietneho miesta. Súčasťou projektu bolo aj odstránenie buriny. Smetníky a lavičky sme zakúpili vďaka finančnej podpore mesta Komárno. ■

PT

Lúčime sa s Ibolyou Bruckner

Vdecembri nás vo veku 81 rokov opustila Ibolya Bruckner z Hurbanova, posledná z radov tých, ktorí prežili holokaust. Pred niekoľkými rokmi som ju navštívil, vtedy mi porozprávala príbeh svojho života od detských liet cez

ukrývanie počas vojny, až po usadenie sa v Hurbanove. Občas prijala naše pozvanie a prišla medzi nás na podujatia ŽNO. V posledných rokoch to už jej zdravotný stav nedovoľoval, ale naša sociálna pracovníčka ju pravidelne navštevovala, bola vernou čitateľkou a prívrženkynou našich novín. Nikdy na ňu nezabudneme.

V mene redakcie Spravodajcu
PT

Židovský život v ČR – rozhovor s Petrem Papouškem predsedom Federace židovských obcí v ČR

Ako by ste hodnotili Váš predošlý cyklus na čele Federace židovských obcí v ČR?

I když jsem měl zkušenosti z minulých let v rámci působení v prezidiu Federace a Rady FŽO, bylo něco nového zastávat pozici předsedy, což se mi doufám dařilo, ale hodnocení musí udělat někdo jiný než já. Myslím, že se povedlo více projektů, které jsme v rámci Federace realizovali. Byl dokončen projekt revitalizace židovských památek, v němž získala FŽO dosud největší grant na záchranu židovských památek v ČR v poválečném období a díky tomu se podařilo zachránit a zcela obnovit patnáct významných synagog a dalších budov. Stali jsme se jediným příjemcem a distributorem finančních prostředků Claims Conference a nastavili systém, který garantuje zvýšenou péči pro přeživší. Stěžejním projektem pro budoucnost židovské komunity v ČR je každoroční Limmud, který je již doufám natrvalo zakotven v aktivitách Federace a pravidelně se ho účastní přes 200 zájemců. S tím také souvisí zaměstnání pracovníka pro programy dětí a mládeže.

Ako vidíte súčasnosť židovskej komunity v ČR? Aké sú Vaše vízie ohľadne menších miest?

Musí říci, že když se dívám do soudních krajín tak Česká republika je v dnešní době dobrým místem pro židovský život a já doufám, že tomu tak bude i v budoucnosti. Proto mohu říci, že se židovských komunitám daří,

samozřejmě podle toho jaké jsou jejich možnosti a schopnosti lidského potenciálu, což se různí. Menší komunity budou v budoucnu menší, ale pokud budou na sobě pracovat, mohou být silnější. Doufám, že Federace k tomu může také pomoci některým, ze svých programů, ale vždy bude záležet na místních.

Nedávno ste boli zvolené na nasledujúce štvorročné obdobie. Gratulujeme. Aké plány chcete realizovať? Ako bude vyzerat podľa Vás židovská komunita v ČR v roku 2020?

Děkuji, je to druhé a poslední volební období. Rád bych, aby byl Limmud rozšířen s navýšením kapacity účastníků. S tím jsou spojené finanční a organizační otázky, což doufám vyřešíme. Také by měl do menších obcí jednou za čas vyrazit zmíněný pracovník pro děti a mládež a především aktivovat místní s cíle zajistit pravidel-

ných program pro danou cílovou skupinu. Důležitým bodem bude diskuze o rozdělení finančních prostředků od státu v rámci přeběhnuté odluky státu a církví. Pro nás je to otázka poklesu státních finančních prostředků do budoucna. Myslím, že židovská komunita v ČR v roce 2020 bude podobná té dnešní, možná o něco menší, ale doufáme, že silnější.

Ako by ste hodnotili spoluprácu židovských komunit v rámci krajín V4?

Máme výborné vztahy se všemi komunitami V4. Pravidelně se vídáme na různých akcích nevymýváje macabi hry na Slovensku. Vícekrát jsme byli i na návštěvě v Budapešti. Natukli jsme spolupráci v rámci bezpečnosti. Ale je pravda, že zatím jsme nezrealizovali žádný velký společný projekt. Protože máme společné problémy a podobné komunity je možné, že se něco v budoucnosti povede.

Ste zároveň aj predsedom ŽO v Olomouci. Ako vyzerá v súčasnosti židovský život v tomto meste?

Olomouc je třetí největší komunita v ČR a řekl bych, že je to na své možnosti živá komunita. Máme pravidelné bohoslužby, košer jídelnu, dámský a pánský klub, vydáváme vlastní časopis Chajejnu a sociální oddělení s velkým rozpočtem pro přeživší. Organizujeme výlety pro rodiny s dětmi a šabaty do Prahy a také je tu šabatové vyučování pro děti. Do budoucna budeme určitě menší, ale doufám, že silnější obcí.

V Olomouci existuje aj možnosť štúdiu judaistiky na miestnej univerzite. Aké vzťahy máte s týmto inštitútom?

S judaistikou máme veľmi dobré vztahy. Spolupracujeme na Dnech židovské kultury, což je každoroční festival, jehož hlavní tíhu nese Muzeum Umění v Olomouci. Občas také dáváme studentům různé přednášky nebo nás navštěvují v rámci exkurzí. Na minulý Purim nám zahráli i Purim spiel. Vícekrát jsme již pro judaistiku zajišťovali košer stravu a to v případech návštěv zahraničních lektorů. ■

Kockaland v Bálintovom dome

Bálintov dom v Budapešti v deň podujatia s názvom Chanuka v Krajine Zátrakov doslova praskal vo švíkoch. Na deti čakali hravé zastávky na všetkých poschodiach – od pivnice až po strop. Za každú splnenú úlohu dostali malí návštevníci bod. Veľký úspech zožali atrakcie svietiace v tme a vyslobodzovacia izba Makabejcov.

Popoludnie spestrili koncerty a spoločné zapálenie sviečky, nechýbal ani tanečný dom hory a ani chanukovské šišky. Súčasťou programu bolo odovzdanie ceny Chanukatalyzátor, ktorú

Bálintov dom udeľuje za prácu vykonávanú v záujme komunity. Uznanie z rúk riaditeľka Domu Zsuzsy Fritz si prevzali budínsky rabín Zoltán Radnóti a kolektív pracovníkov Maďarského židovského múzea a archívu.

Komunitný dom ponúka programy pre všetky vekové skupiny. Ak navštívite Budapešť, vyhľadajte ho na adrese Révay utca 16. O aktuálnej ponuke programov sa dočítate na webovej stránke www.balinhaz.hu. ■

PA-SzB

PT